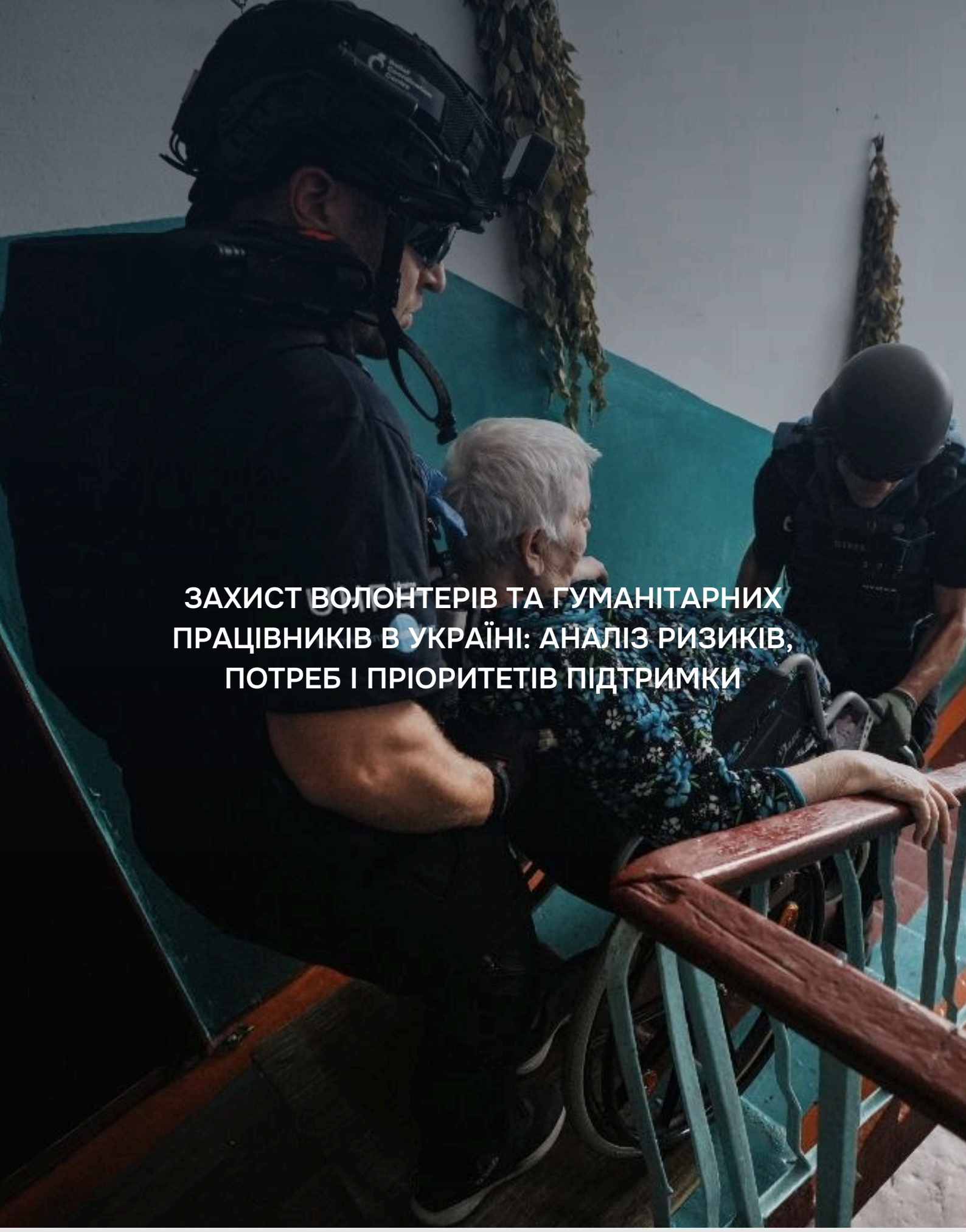

ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ ТА ГУМАНІТАРНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ РИЗИКІВ, ПОТРЕБ І ПРІОРИТЕТІВ ПІДТРИМКИ

Relief Coordination Centre
• EVERYONE MATTERS •

HAVEN

UKaid
from the British people

ЗМІСТ

1. ВСТУП 3

2. МЕТОДОЛОГІЯ 4

2.1. Демографія 4

2.2. Аналіз 4

3. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ (ЗІЗ) ТА АПТЕЧКИ 8

4. ЗАХИЩЕНИЙ ЗВ'ЯЗОК 9

4.1. Вразливість систем детекції ворожих сигналів 10

5. СТРАХУВАННЯ ГУМАНІТАРНОГО ПЕРСОНАЛУ 11

6. СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ НАВЧАННЯ 12

7. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА 14

ВИСНОВКИ 15

Relief Coordination Centre

• EVERYONE MATTERS •

1.

ВСТУП

Гуманітарний сектор в Україні стикається з новим рівнем викликів у 2025–2026 роках. Стрімка еволюція FPV-дронів, розширення зон ризику та зростання кількості інцидентів проти гуманітарного транспорту створюють загрози не лише для гуманітарних працівників і волонтерів, а й для цивільного населення, яке залежить від евакуації, гуманітарної допомоги та життєво необхідних послуг.

У сучасних умовах безпека гуманітарних місій більше не може розглядатися як внутрішнє питання окремих організацій. Вона є невід'ємною складовою гуманітарного доступу та передумовою реалізації гуманітарного мандату.

Коли гуманітарні команди не можуть безпечно працювати у прифронтових громадах, люди втрачають можливість евакуюватися із зон небезпеки, отримувати медичну допомогу, засоби для існування та іншу критично важливу підтримку. Відтак ризики для гуманітарних працівників безпосередньо трансформуються у ризики для цивільного населення.

Саме тому інвестиції у Duty of Care, захищений зв'язок, страхування, підготовку персоналу, броньований транспорт, психологічну підтримку та сучасні засоби раннього виявлення загроз повинні розглядатися не як адміністративні витрати, а як необхідна умова забезпечення безперервного гуманітарного реагування.

Збереження гуманітарного доступу вимагає спільних дій Humanitarian Country Team, донорів, міжнародних організацій, державних органів та локальних гуманітарних акторів. Підтримка безпеки гуманітарних місій сьогодні є інвестицією у захист цивільного населення завтра.

2. МЕТОДОЛОГІЯ

У квітні - червні 2026 року БО “Координаційний Гуманітарний центр” провела комплексне дослідження з використанням комбінованої методології з метою оцінки безпекових ризиків, нагальних потреб та пріоритетів підтримки волонтерів і гуманітарних працівників, які здійснюють діяльність у прифронтових громадах України.

Дане оцінювання включало спеціалізоване опитування 72 благодійних організацій, що беруть активну участь у гуманітарному реагуванні в зонах підвищеного ризику.

Хоча збір даних дозволив зафіксувати специфічні операційні виклики на рівні окремих громад, для цілей цього звіту отримані дані були узагальнені для забезпечення комплексного аналізу гуманітарної безпеки на національному та регіональному рівнях.

Демографія

Більшість опитаних організацій виконує свою діяльність у різних областях України, а саме:

52	37	37	29	24	23	...
Харківська	Запорізька	Дніпро-петровська	Донецька	Сумська	Микола-ївська	та інші

Середня кількість працівників в організації - 92 особи

Аналіз

Трансформація безпекового середовища та нові ризики для гуманітарних місій

Починаючи з 2024 року, відбулося стрімке зростання ролі безпілотних систем у веденні бойових дій. Дрони використовуються не лише для розвідки та коригування артилерії, але й для безпосереднього ураження транспортних засобів, гуманітарних конвоїв та об'єктів цивільної інфраструктури.

Поширення FPV-дронів, оптоволоконних дронів та дронів-ретрансляторів значно розширило можливості виявлення та ураження рухомих цілей. Це суттєво вплинуло на діяльність гуманітарних організацій, особливо тих, які здійснюють евакуацію населення з прифронтових територій.

У прифронтовій зоні (в радіусі 0–10 км від лінії зіткнення) на території Донецької, Харківської, Дніпропетровської та Запорізької областей наразі проживає близько **81,8 тис. осіб**

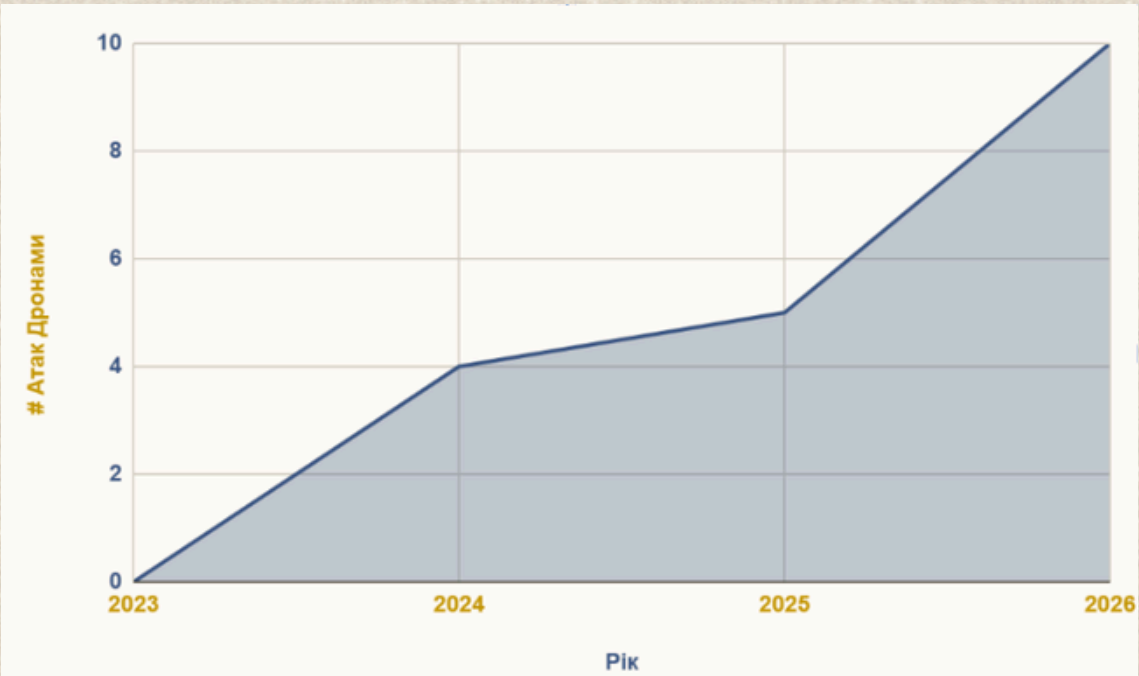
За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини (1), 2025 рік став найбільш смертоносним для цивільного населення з 2022 року. Було задокументовано **2 514** загиблих цивільних осіб та понад **12 000** поранених.

Одним із ключових чинників зростання втрат стало розширення використання безпілотних систем та високоточної зброї.

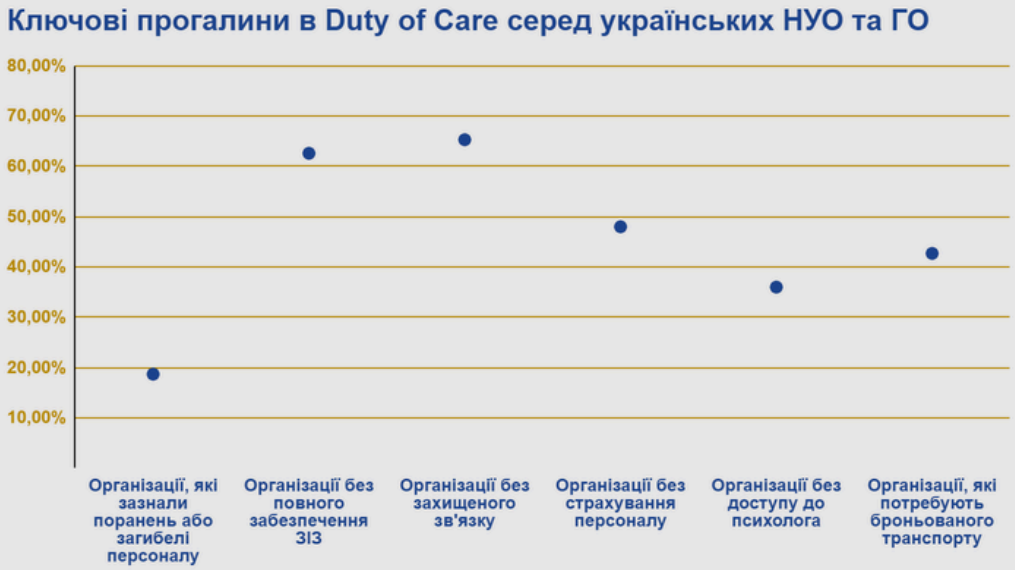
Водночас саме гуманітарні працівники дедалі частіше стають жертвами бойових дій. За даними ОСНА, лише у 2025 році було зафіксовано понад 230 інцидентів, що вплинули на гуманітарний доступ в Україні, а щонайменше чотири гуманітарні працівники загинули під час виконання своїх обов'язків.

1. 2025 deadliest year for civilians in Ukraine since 2022, UN human rights monitors find | UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine

Для гуманітарних організацій це означає, що навіть традиційно відносно безпечні маршрути більше не гарантують належного рівня захисту персоналу та бенефіціарів. 53% випадків ураження гуманітарних місій у прифронтових територіях зафіксовано у 2026 році. Тенденція зростання кількості атак дронами на гуманітрані місії представлені у графіку нище:

Для українських евакуаційних організацій ризики є ще вищими, оскільки вони працюють безпосередньо поблизу районів активних бойових дій та регулярно здійснюють евакуацію населення із зон підвищеної небезпеки. На відміну від багатьох міжнародних гуманітарних структур, локальні організації часто мають обмежені ресурси для забезпечення комплексної системи безпеки персоналу.

Ситуація додатково ускладнюється стрімкою еволюцією безпілотних технологій. За даними Моніторингової місії ООН з прав людини (2), у 2026 році короткодіючі безпілотні системи стали основною причиною загибелі та поранення цивільного населення поблизу лінії фронту, випередивши за кількістю жертв окремі інші види озброєння.

Для гуманітарних команд це означає принципову зміну характеру ризику. Якщо раніше основну небезпеку становили артилерійські обстріли або ракетні удари, то сьогодні гуманітарний транспорт може бути виявлений і уражений у режимі реального часу за допомогою дронів-розвідників та ударних безпілотників.

Гуманітарні місії змушені переходити від реактивної моделі безпеки до моделі раннього попередження та управління ризиками. Якщо раніше основними засобами захисту були бронежилети, аптечки та координація маршрутів, то сьогодні критично важливими стають:

- системи раннього виявлення повітряних загроз;
- резервні канали зв'язку;
- постійний моніторинг ризиків;
- навчання персоналу діям під час дронових атак;
- страхування життя та здоров'я;
- стандартизовані процедури реагування на інциденти.

2. UN Human Rights Monitors Warn of Rising Civilian Casualties | UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine

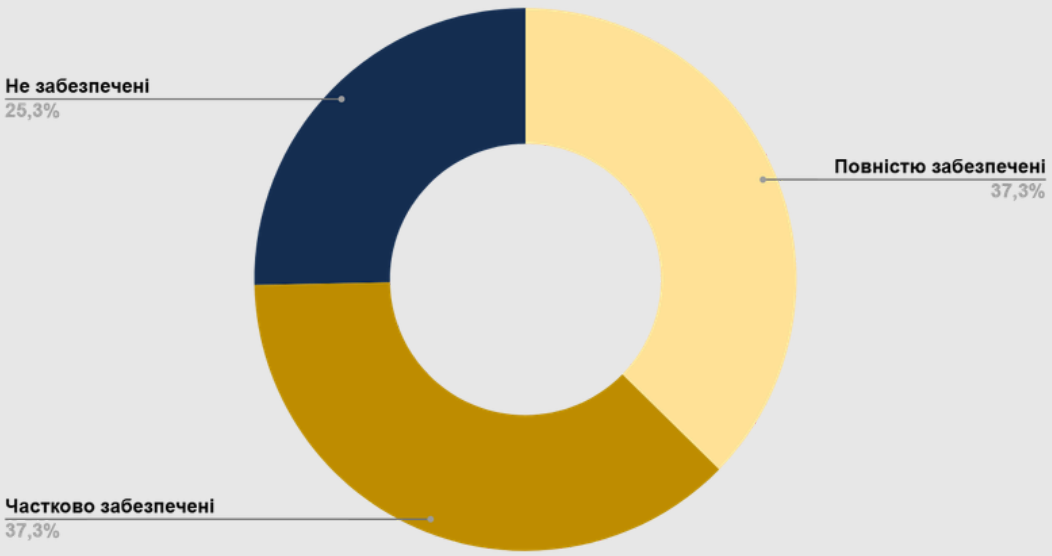
3. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ (ЗІЗ) ТА АПТЕЧКИ

Кожна 4-та організація відправляє співробітників у прифронтові райони без повного комплекту захисту або аптечок.

За даними отриманими з опитування, існує потреба у закупівлі анатомічних жіночих бронежилетів, оскільки використання неадаптованих засобів індивідуального захисту може призводити до хронічної травматизації тканин та підвищувати ризики розвитку захворювань, зокрема онкологічних.

Необхідно сфокусувати закупівлі на легких бронежилетах із розширеною площею захисту (шиї, пахової зони та плечей), які мають систему оперативного скидання та відповідають сучасним вимогам мобільності військовослужбовців.

Також існує потреба у закупівлі броньованих ковдр (броньованих захисних покривал) для додаткового захисту особового складу під час евакуації та виконання бойових завдань.

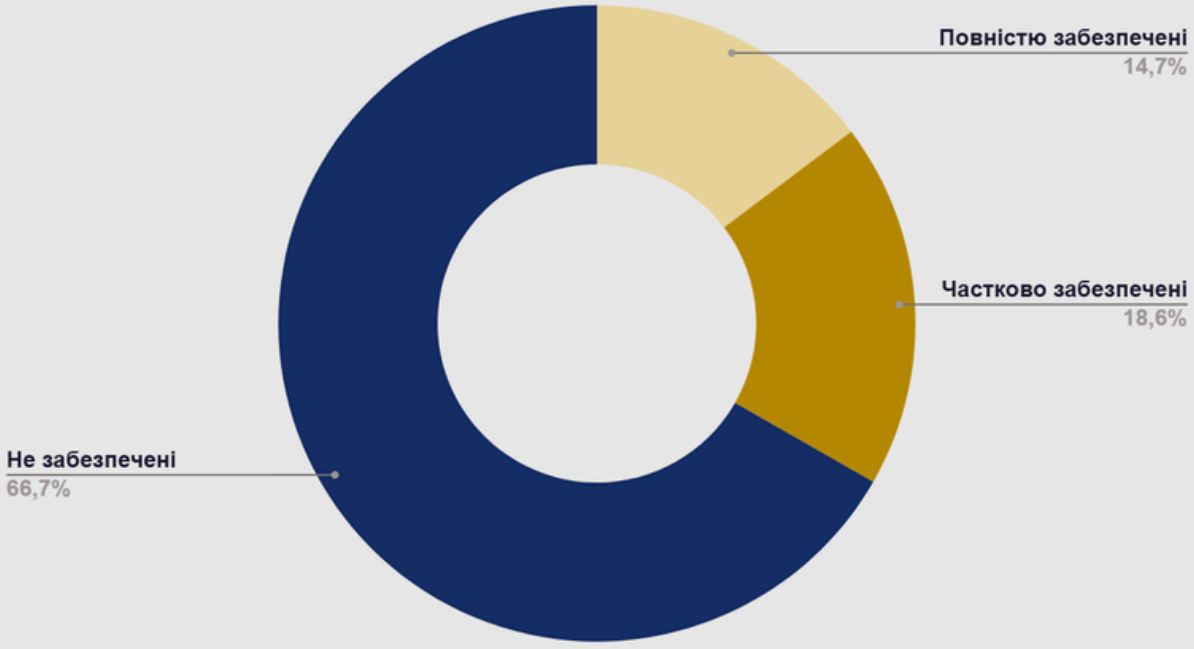
4. ЗАХИЩЕНИЙ ЗВ’ЯЗОК

Найбільш критичним викликом у цьому напрямку є масштабний дефіцит захищених комунікацій серед команд у полі. Статистика дослідження показує, що повністю забезпеченими технічними засобами зв'язку є лише **14,7% опитаних** організацій, тоді як **18,6%** мають лише часткове покриття.

Водночас **66,7%** респондентів узагалі не мають необхідних засобів.

Фактично **2 з 3 організацій сьогодні працюють без захищених каналів зв’язку в умовах підвищеного ризику та активної радіоелектронної протидії.**

Це створює ситуацію, коли екіпажі у разі надзвичайної ситуації опиняються у повному інформаційному вакуумі без можливості викликати допомогу.

Впровадження комплексної системи зв'язку та моніторингу є основою проактивного захисту гуманітарних місій у зонах ризику. Технічний контур безпеки включає забезпечення команд SIM-картами та резервними каналами зв'язку на випадок роботи РЕБ, постійний GPS-моніторинг транспорту та використання персональних трекерів для працівників «на землі».

Система «check-in/check-out»

Цей процес координується через суворий процедурний регламент **«check-in/check-out»** для контролю прибуття та повернення місій. Додатковим запобіжником є автоматизація сповіщень, яка миттєво сигналізує координаційному центру місії про втрату зв'язку з екіпажем або відхилення від маршруту.

Головним результатом розгортання цієї архітектури є радикальне скорочення часу пошуку та надання допомоги у разі інциденту. Це забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації та виводить виконання зобов'язань **Duty of Care** щодо гуманітарного персоналу на принципово вищий рівень.

Вразливість систем детекції ворожих сигналів

Поточні моделі детекторів ворожих сигналів (ДВС), які масово використовуються волонтерами та гуманітарними співробітниками, втрачають ефективність через зміну робочих частот БПЛА.
Найбільш розповсюджені ДВС сканують базові діапазони: 0.9–1.8 ГГц, 2.87–4.08 ГГц та 4.86–6.06 ГГц. Водночас аналіз збитих безпілотників (зокрема, типу «Молнія») виявив використання частот 4.1–4.5 ГГц для передачі відео, а також фіксується зміщення каналів керування FPV-дронів у спектр понад 7 ГГц.

Як наслідок, дрони, що працюють на цих частотах, є повністю «невидимими» для стандартних аналізаторів, що критично підвищує ризик потрапляння гуманітарних місій під удар.

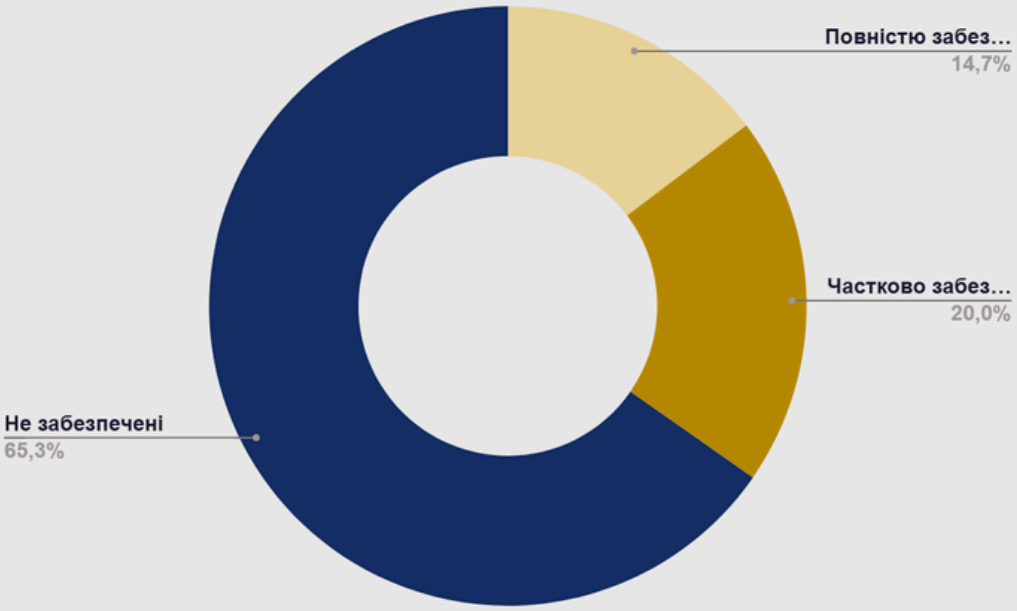

Через постійну зміну частот портативні детектори залишаються ефективними не більше 6 місяців, після чого перетворюються на «розхідний матеріал».
При цьому етап погодження та закупівлі нових модифікацій триває довше, ніж актуальність самих приладів, через що обладнання застаріває ще до моменту потрапляння до гуманітарних співробітників.

Критичні потреби для закупівлі:

Відеодетектори нового покоління: Перехід на альтернативні прилади, які здатні оперативно сканувати ширший спектр та адаптуватися до нестандартних частот.

Виносні антени: Закупівля підсилювальних антен для покращення зв'язку, збільшення дальності польоту та стабільності керування власними технічними засобами в умовах РЕБ.

5. СТРАХУВАННЯ ГУМАНІТАРНОГО ПЕРСОНАЛУ

Міжнародна практика розглядає страхування як один із базових інструментів Duty of Care.

Залежно від рівня ризику організації забезпечують страхування:
- життя;
- здоров'я;
- тимчасової втрати працездатності;
- інвалідності;
- медичної евакуації;
- репатріації.

Наявність страхового покриття не лише гарантує підтримку постраждалим працівникам та їхнім сім'ям, але й сприяє формуванню відповідального підходу до управління ризиками.

Для більшості українських гуманітарних організацій страхування персоналу досі залишається складним через високу вартість страхових продуктів та обмежену кількість програм, які враховують ризики роботи в умовах війни.

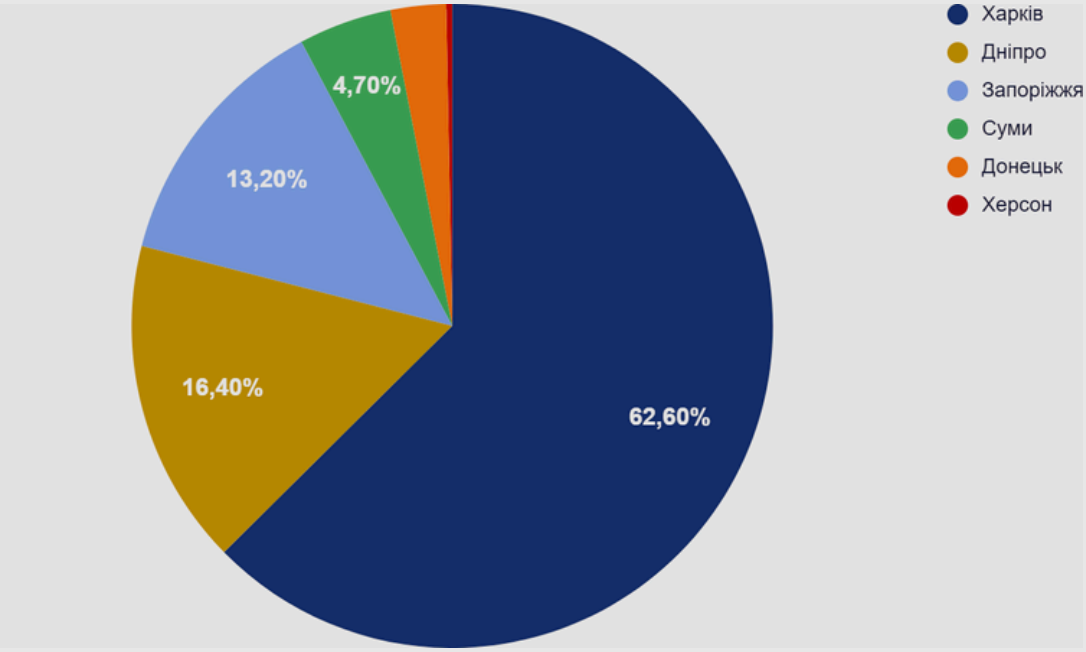

Лише **52% організацій** мають страхування для співробітників у прифронтових районах, проте доступні пакети страхування не покривають усі або деякі з потреб, а саме:

- не покриває медичний компонент
- має низьку а виплату в разі смертельного випадку ~300 тис. грн
- не включає підтримку родин загиблих волонтерів чи гуманітарних співробітників.

Упродовж 2025–2026 років було застраховано **3900 волонтерів** із **163 організацій**, які здійснюють діяльність у Харківській, Сумській, Запорізькій, Донецькій та Дніпропетровській областях.

Географічний розподіл застрахованих волонтерів

6. СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ НАВЧАННЯ

Міжнародні стандарти гуманітарної безпеки передбачають регулярне проходження персоналом спеціалізованої підготовки для роботи у високоризиковому середовищі.

Йдеться насамперед про **HEAT (Hostile Environment Awareness Training)**, навчання з домедичної допомоги, управління ризиками, поведінки під час обстрілів та дронових атак, кризового реагування та евакуації.

Для більшості українських організацій доступ до таких програм залишається обмеженим через їх високу вартість та обмежену кількість доступних навчальних курсів.
Як наслідок, значна частина персоналу здобуває практичний досвід безпосередньо під час виконання гуманітарних місій, що збільшує ризик помилок та підвищує ймовірність травмування.

Рівень покриття традиційними безпековими тренінгами серед опитаних організацій є досить високим:

- Перша медична допомога — **91,9%**
- Мінна небезпека (EORE) — **67,7%**
- Перша психологічна допомога (PFA) — **56,4%**

Попри хорошу базову підготовку, існує гострий дефіцит знань щодо сучасних загрожуючих факторів прифронтової зони. Організації заявляють про нагальну потребу в навчанні за такими напрямками:

- Протидія та захист від БПЛА / дронів — **50,7%**
- Курси з безпеки в зоні високого ризику (HEAT) — **41,3%**
- Тактична медицина (TCCC / CLS) — від **37% до 49%** (залежно від специфіки місій)

Системні проблеми наявних тренінгів:

- **Шаблонність навчання:** Більшість доступних на ринку курсів дублюють однакові теоретичні механізми та застарілу теорію, яка не враховує реалії динамічної зміни безпекової ситуації.
- **Відсутність практики:** Навчальні програми відірвані від реальних операційних умов, з якими волонтери стикаються в полі.

Пріоритетні вимоги до нових програм підготовки:

1. **Симуляційне навчання (Крос-секторальний підхід):** Необхідно залучати представників профільних державних та силових структур для створення умов, максимально наближених до реальної роботи в польових умовах (обстріли, проходження блокпостів, робота РЕБ).
2. **Гібридний формат реалізації:** Оптимальною моделлю є використання матеріально-технічної бази та інфраструктури державних установ у поєднанні з актуальним, адаптованим наповненням від цивільних експертів і практиків.
3. **Платформи обміну досвідом:** Перехід від класичного лекційного формату до інтерактивних сесій, орієнтованих на горизонтальний обмін досвідом, кейсами та реальними безпековими протоколами (Peer-to-Peer навчання) між гуманітарними організаціями.

7. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

Окремим викликом для гуманітарного сектору є значне психологічне навантаження на персонал. Працівники та волонтери регулярно стикаються з наслідками обстрілів, загибеллю цивільного населення, важкими травмами, евакуацією маломобільних осіб та роботою в умовах постійної небезпеки.

Міжнародний досвід свідчить, що тривале перебування в таких умовах може призводити до **професійного вигорання, хронічного стресу, тривожних розладів та посттравматичних реакцій.**

Попри це, системна психологічна підтримка персоналу досі залишається недостатньо розвиненою складовою гуманітарного реагування в Україні:

- Доступ до індивідуального психолога – **38,7%**
- Відсутній доступ – **36%**
- Ретрити/відновлення – лише **26,7%.**

Більше третини організацій не мають жодного системного механізму відновлення команди.

Потреба у броньованому транспорті для евакуації та гуманітарних місій

Загальний парк цивільних транспортних засобів, який зараз використовують опитані організації, налічує 131 одиницю (сумарно на 1114 місць). Проте рівень захищеності цього транспорту є критично низьким:

42,67% респондентів (32 організацій) заявили про гостру потребу в броньованих автомобілях для безпечної роботи у прифронтових районах, із найбільшим фокусом на Донецькому напрямку.

Наразі **в операційній готовності гуманітарного сектору перебуває лише 28 броньованих авто** (22 машини у розпорядженні профільних організацій та 6 додаткових пікапів від команди БО “КГЦ”).
При цьому загальна кількість організацій, залучених до евакуаційних процесів на різних етапах, складає 129.
Це свідчить про глибокий дефіцит захищеного спецтранспорту.

Головним фактором ризику під час рейсів є специфіка цільової аудиторії та логістики на Донецькому напрямку:

Значна частина цивільних (люди похилого віку, важкохворі та маломобільні особи) залишаються у зоні ведення активних бойових дій до останнього. Їхня евакуація потребує більше часу під час завантаження в зоні ураження.

Стан дорожнього покриття у прифронтових районах повністю незадовільний або зруйнований, що унеможливлює використання стандартного цивільного чи медичного транспорту.

Існує нагальний пріоритет у закупівлі не просто стандартного захищеного транспорту, а броньованих транспортних засобів підвищеної прохідності (4x4), які спеціально переобладнані або адаптовані для безпечного транспортування маломобільних людей (наявність місць для нош, кріплень для візків або підйомних механізмів).

ВИСНОВКИ

Результати дослідження **БО “Координаційний Гуманітарний центр”** свідчать про формування агресивної архітектури ризиків для гуманітарного сектору в Україні у 2024–2026 роках. Масштабування використання безпілотних систем докорінно змінило характер загроз: переміщення місій тепер відстежується й атакується в режимі реального часу. Це вимагає від організацій негайного переходу від пасивного захисту до проактивного управління ризиками та систем раннього попередження.

Критичним викликом є масштабний дефіцит захищених комунікацій серед команд у полі: лише **14,7%** опитаних організацій повністю забезпечені засобами зв'язку, **20%** — частково, а **65,3%** не мають їх узагалі. Фактично **2 з 3** організацій працюють в умовах високого ризику та активної роботи РЕБ без захищених каналів, що у разі НС загрожує повною інформаційною ізоляцією та неможливістю викликати допомогу.

Основою проактивного захисту місій є впровадження комплексної системи зв'язку та моніторингу. Вона включає резервні канали зв’язку, GPS-трекінг транспорту та персоналу, а також процедурний регламент **«check-in/check-out»**. Автоматизація сповіщень дозволяє координаційному центру миттєво фіксувати втрату зв’язку чи відхилення від маршруту.
Розгортання цієї архітектури радикально скорочує час пошуку та порятунку людей у разі інцидентів, забезпечуючи оперативне реагування та якісно новий рівень виконання зобов'язань **Duty of Care.**

Головною точкою вразливості є технологічне застарівання технічних засобів. Через постійне зміщення робочих частот БПЛА у нестандартні діапазони **(4,1–4,5 ГГц та понад 7 ГГц)**, наявні у волонтерів детектори втратили ефективність, перетворившись на розхідний матеріал із життєвим циклом до **6** місяців. Ситуація загострюється глибоким дефіцитом захищеного транспорту: на **129** організацій, залучених до евакуації, припадає лише 28 броньованих авто. Враховуючи, що порятунок маломобільних груп поблизу фронту потребує багато часу в зоні ураження на тлі зруйнованої інфраструктури, закупівля бронемашин підвищеної прохідності 4x4 є критичним пріоритетом.

Дослідження також виявило серйозні прогалини у забезпеченні концепції **Duty of Care**.

Майже половина з опитаних організацій **(48%)** не мають страхового покриття для виїздів у прифронтові райони, а доступні комерційні пакети не покривають лікування воєнних травм і мають низькі ліміти виплат. Крім того, кожна четверта місія стикається з браком базових ЗІЗ або аптечок, а наявне спорядження потребує модернізації (зокрема, є гострий запит на полегшені анатомічні жіночі бронежилети з розширеним захистом).

Нові реалії вимагають переформатування навчання та психологічної підтримки. Попри високу базову підготовку персоналу (медицина, мінна безпека), наявні тренінги є надто теоретичними. Понад половина опитаних потребує практичних курсів з протидії БПЛА та HEAT. Нова модель навчання має базуватися на крос-секторальній співпраці — використанні інфраструктури держустанов та актуального наповнення від цивільних експертів для створення симуляційних польових умов. Натомість колосальне навантаження призводить до вигорання, тоді як понад третина команд взагалі позбавлена психологічної допомоги чи програм декомпресії.

Подолання цих викликів потребує системної підтримки донорів. Фінансування гуманітарних місій в Україні має обов'язково включати цільові інвестиції у високотехнологічні системи детекції, броньований спецтранспорт, адекватне страхування воєнних ризиків, симуляційне навчання та психологічну реабілітацію команд.

MORE INFORMATION CAN BE FOUND ON OUR WEBSITE AT THE FOLLOWING LINK OR BY SCANNING THE QR CODE

BRIDGE is a comprehensive analytical system, that brings together dashboards covering key areas of humanitarian response: evacuation, population needs, requests, and their fulfillment. It allows for real-time tracking of trends, the structure of aid, and the effectiveness of the response.

Relief Coordination Centre

• EVERYONE MATTERS •